

Värmländska byggnadsminnen: Väse prästgård

Kommun: Karlstad

Socken: Väse

Funktion: Privatbostad

Tillgänglighet: Gården är inte öppen för besökare.

Beskrivning

I det öppna slättlandskapet vid sjön Panken, som en gång varit en vik av Vänern, står Väse kyrka i länets kanske bäst välbevarade sockencentrum med prästgård, klockargård, sockenstuga, skolhus och kyrkstallar. Prästgården, i nyklassisk stil, ligger på en höjd öster om kyrkan med bedårande utsikt över bygden. Den gamla kyrkvägen, som kantas av träd, bildar en axel mellan kyrkan och prästgård. Väse pastorat var ett så kallat förstarangspastorat, vilket i sin tur krävde att kyrkoherden hade en ståndsmissig boning. Prästgårdsanläggningen består av en tvåvånings herrgårdslik manbyggnad och två flygelbyggnader, även dessa i två våningar.

Huvudbyggnaden uppfördes 1807-1808 efter ritningar av byggmästare Westman, som då bodde på Ödebotten i Väse, och ersatte en 1600-talsbyggnad på samma plats. Sockenstämman bestämde att varje hemman skulle bidra med material till byggnationen. 2 lass sten, 5 timmerstockar, 2 lispund näver och ett lass zinner skulle levereras. Hantverkarna Anders Olsson och Jonas Börjesson från Östra Ämtervik åtog sig att göra dörrar, dörrposter och fönsterlufter med bågar. Kakelugnsmakare Hoffsten från Karlstad uppsatte ugnarna.

Huvudbyggnaden genomgick en grundreovering 1942 då huset hade sjunkit, och i samband med byggnadsminnesförklaring 1969 renoverades gården under tillsyn av Riksantikvarieämbetet. Manbyggnaden är timrad och har faluröd locklistpanel. Sadeltak är täckt med skiffer. Huset är tillbyggt i norr. Fasadens mest framträdande element är den pampiga dörromfattningen i

nyklassicistiskt utförande med en kraftig trekantsgavel buren av räfflade pilastrar. Troligtvis tillkom portalomfattningen vid renoveringen år 1942. Tidigare hade huset en veranda. Interiört har nedre plan en lägre takhöjd än övervåningen, vilket också markeras i fönstrens storlek. Den ena flygeln har inrymt pastorsexpedition och bostad, den andra en bodlänga. Båda är från omkring 1810. Flyglarna har rödfärgad lockpanel och tegeltak. Även ett gammalt magasin ingår i gårdskomplexet.

Nämnas bör också att det i ett hörn av prästgårdens vidsträckta trädgård ligger en stor flat stenhäll med alla i Väse verksamma prästers namn. Den börjar med "kyrkaherran" Sten, Väses första namngivna präst, 1415.

Skyddets omfattning i sammandrag

Särskilda föreskrifter gäller för huvudbyggnaden och de två flyglarnas exteriörer, viss interiör och ett avgränsat område kring prästgården där inga väsentliga förändringar får ske. För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

Bergstöm, C, *Kyrkplatsen som sockens centrum: Studier för kulturmiljöprogram för Sverige*, Stockholm 1992.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.